

A legnagyobb gyermekvasút Moszkvában lesz: 80 kilométer. Az Izmailovszki negyed Sztalinról elnevezett kultúr- és pihenő-parkban fogják felépíteni. Körülzárja a park északi, keleti és déli oldalait. A felén villanymozdonyok közlekednek, a másik felén gőzmozdonyok. A moszkvai vasutasotthonban nemrég ki is állították az erre vonatkozó tervrajzokat.

A moszkvai gyermekvasút sokban különbözik az eddigiektől. Kilenc állomása lesz, melyek mindegyike különös követelményeknek fog megfelelni. Az egyik a fiatal vasutasok testnevelését szolgálja, a többiek kulturális és katonai célokat. Egyik a gyermekeket a mezőgazdasággal ismerteti meg, stb. Az építészek a tervezetek kidolgozásánál tekintetbe vették mindegyik állomás külön követelményét.

Minden pihenést szolgáló állomás moziateremmel, olvasóteremmel, könyvtárral, stb. rendelkezik. A tervrajzokat a legjobb moszkvai építészek dolgozták ki és ezeknél figyelembe vették a gyermekek javaslatait és kívánságait.

A moszkvai vasutat gyönyörű tájon építik fel. A vonat folyók és tavak mellett, sötét alagutakon keresztül megy, míg végül magas hegyre mászik. Az utas így megismerkedhetik a vasutaszakma fordulataival. A gyermekek mindent készségesen megmagyaráznak, csak az utasnak pontosan be kell tartani a szabályokat. Mert a gyermekvasutakon példás a rend. Semmiféle fegyelmezetlenséget nem tűrnek el és jaj annak, aki a fegyelem ellen vét, alaposan megleckéztetik. Fegyelem nélkül a gyermektől sem várhatunk komoly és eredményes munkát.

(„Politika“ 1940 aug. 25.)

.....

Téglagyárban

Langyos szél susogott a fák közt. A házak némán, hangtalanul lapultak egymás mellett. Tavasz volt.

Ujházi Péter álmosan, görnyedt háttal csaszlogott el az egymásra lapuló házak között. Rossz bocskora nagyokat plattyant a járdán. Még alig múlt két óra. Munkára ment a téglagyárba.

Ki- és behordó volt, egész nap a téglát hordta, izzadva, tajtékozva négy társával együtt. Azok négyen csak négy óra felé jönnek, de ő korábban bemegey, nem hogy hamarabb nekifogjon rendes munkájának, hanem hogy kiganézzon az ispán tehene alól, és hogy megvakarja. Így szokta minden reggel. Az ispán szerette is.

— Jó gyerek a Péter, mindent megtesz — szokta mondani.

Az ispán felesége meg néha jobban megcsurgatta a féllite-rest, mikor a tejet mérte neki. Az ispánné árulta a tejet a téglagyár munkásainak. Volt, aki máshonnan hozta és fél dinárral olcsóbban kapta literjét, de ez a másik évben nem kellett a munkán. Az ispán talált rá módot, hogy az ilyet kitudja a gyárból. Sűrűn váltakoztak a munkások. Senki sem bírta sokáig, hogy

minden rájuk szózt portékáért, többet, fizessenek, mint máshol.

A gazda egy héten csak egyszer jött, végig ment a telepen, a heti bevételt a táskájába tette és elment.

Péter egyingre vetkőzve hordta a ganét, meg-megállt és hajnali keserű szájjal nagyokat serdített. Mire megvilágosodott, végzett a tehen körül. Az istállóajtónak dőlve cigarettázott. A pálinkát várta, a szokásos kispohár pálinkát, amit a munkájáért, a csap.

A ispánné a tehenet fejte. A tej sustorgott, habzott a fejőben. Péter az ispánné gyors, erős kezét nézte, ahogy belamarkolt a tehen tőgyébe és rángatása nyomán a tej hegyes sugárban csap a szétárba.

Aztán a gyár felé tekintett Péter. A kéményből fekete füst gomolyog ki, szétterül s lassan kigyózva ereszkedik a város felé. Fűtő tüzel, — gondolta Péter. Jó lenne fűtőnek lenni. Hiszen a téli vakarja minden reggel az ispán jószágát, mert fűtő szeretne lenni. Milyen jó fűtőnek. . . betűzel, azután pihenhet egy fél órára és 6 csak hat órát dolgozik. Igaz, hogy éjszaka is hatot, de legesemmi — legyint Péter, — de keres is.

— Péter, te most nem kapsz tejet — mondta később az ispánné, mikor kijött az istállóajtón, — mert kalácsot akarok sütni.

— Jó van — mondta Péter.

Megkapta a kispohár pálinkát és kiment a gyárba. A többiek már ott voltak és dologhoz láttak. Izdadtak, fűttek a méfégben. A téglá sütős volt, a talicskát szaladva tólták, akkordba dolgoztak. A früstököt is sietve kapták be.

Péter csámcsogva rágta kenyerét, nem volt mellévaló, neki nem jutott tej.

— Tán bojtólsz, Péter? — kérdezte tőle Puskás, a rakó.

— Ühüm — nyögte Péter és tovább rágsálya a száraz kenyeret.

Aztán újra nekifogtak. Hordták a téglát szaladva, kappodva, hogy késit jobbet kereshessenek. Péter hallgatagon, izdattan tólt a talicskát, azon járt az esze, hogy mikor lehet már belőle fűtő. Milyen jó lesz, téglát fog égetni! Jó fűtő akart lenni. Ott van sarga téglát égetek, mint a kikircs — gondolta magában és ráköpött a meleg téglákra.

— Pipánuja — kiabált a társaira Puskás.

Péter álmódozva csavarta a cigarettáját. A többiek a kemence árnyékában ültek és beszélgettek.

Péter nem igen beszélgetett velük. Csak a kéményből gomolygó füstöt nézte, vagy a talicskát tóltá izdadtan. Egy márt el rágta a nyar. Lassan az ősz is ideért. Befejezték a munkát.

Mint a téglák men nedv, a téglák sárga szíjjal néhezodott Péter vállaira. Türelmetlen volt és nyugtalan. Mindig az járt az eszében: vajjon, megteheti-e az ispán fűtőnek? Törperegések között mult el az átköplát tél.

Tavasz volt újra, fecskék hasították a levegőt a téglagyár fölött, a téglakeverők dolgozták már. Péter is hajnalonként a tehenet tisztogatta. De a kémény nem füstölt. Némán meredt a

magasba. Nincs fűtő, több fizetést kért, mint tavaly. A gazda nem emelt neki, főképp az ispán biztatására. Péter csak hallgatott, vakarta a tehenet, még szebben csutakolgatta, mint máskor. Még az ispán udvarát is fölsöpörte.

A gazda másik mestert fogadott, Péter lett a segédűtő. Olcsón vállalkozott, csakhogy fűtő lehessen. Szerette a fehérre izzott tüzet nézni. Most elérte, amit akart, a tűznél lehetett. Boldog volt. Legény volt még, gondola, majd megnősül. Lesz állandó munkája, csak a fűtést kitanulja.

De nem ment olyan könnyen, mint ahogy elgondolta. A mester nem szerette Pétert, mert látta, hogy talpnyaló. Nem is tanította, hagyta, hogy összesüsse a téglát, mikor Péterre került a váltás. Az ispán ennek örült, mert mindig a kár dupláját írta föl. Amit így többletet nyert, azt is eladta. Jó üzlet volt az.

Csak a kihordók káromkodtak, mert a kihordott anyag össze is sült, meg két-három ezerral minden héten kevesebb volt, mint ahogy ők számították. Szidták az ispánt a levonásokért.

A gazda is dühöngve törülgette izzadt, kopasz fejét, mikor végre a fülébe jutott, hogy milyen sok kárt csinál Péter. Behívatta az irodába, toporzékolva szidta. Péter kétrét görnyedve tűrte a szidalmazást. Nem látta még ilyenek a gazdát.

Takaródj a telepről — ordította magából kikelve a gazda, mikor már nem talált új szavakat a szitkozódáshoz.

Péter szótlanul hallgatott egy darabig. De aztán lassú vére a fejébe szállt. Szemei megvillogtak. Most értette csak, hogy rászedték és mérégbe jött.

— Hisz jó téglát akartam égetni... nem akartam összesűtni és ha össze is sülttem, nem muszáj úgy leszidni, mint az állatot... én is csak ember vagyok — motyogta.

Görnyedt, valla mintha kiegyenesedett volna, mikor az irodából kilépett. Leptei könnyebbnek és rugalmasabbnak tűntek, mintha nehéz láneokat vettek volna le róla. A túlságos lealázás fölébresztette benne az embert. Olyan embernek érezte magát, mint a többiek, akik szintén csak addig kellene, amíg hasznót hajtanak. Füstös öklét összeszorította.

Nem vakarom eztan senki tehenét ingyen.

Osz Szabó János
földmunkás